

Ryzyko finansowe w środowisku globalnej gospodarki. Kulisy najbardziej spektakularnych afer finansowych ostatnich lat.

Stanisława T. Surdykowska

W warunkach globalnej konkurencji nic nie jest już pewne w długim okresie, również pozycja przedsiębiorstwa czy indywidualnych osób. Jak nigdy przedtem, każdy musi odpowiadać na pytanie: jak przetrwać w środowisku, w którym stale istnieje zagrożenie, że dzisiaj, pojutrze lub za jakiś czas, ktoś inny będzie robił to samo co my, ale lepiej i taniej. Oczywiście nie chodzi tu o przetrwanie w rozumieniu „przeżycia”, lecz o pozostanie przynajmniej na tym poziomie, do którego przywykliśmy w warunkach naszych rosnących wymagań co do akceptowalnego poziomu życia. Wynika z tego, że mechanizm globalnej konkurencji dociera także do pojedynczych osób, którym dążenie do sprostania stale rosnącym wymaganiom stawianym przez pracodawcę, nierzadko przesłania możliwość pełnego życia i rozumienia zmieniającego się świata. Jest to główne źródło globalnej niepewności, związane z podejmowaniem decyzji wychodzących bezpośrednio lub pośrednio poza wymiar lokalny, a także nas, statystycznych mieszkańców ziemi występujących w roli inwestorów, finansistów, konsumentów, pracobiorców, pracodawców, biznesmenów, analityków finansowych, graczy giełdowych, polityków, osób zaangażowanych w działalność społeczną, itp.

My także uczestniczymy w globalnej niepewności. Nie jesteśmy pewni, kto bierze odpowiedzialność za procesy, które, jak się wydaje, znajdują się poza zasięgiem człowieka. Nierzadko nie zauważamy części tej odpowiedzialności spoczywającej na nas, gdyż nie rozumiemy procesów, które zachodzą tak szybko, lub nie chcemy rozumieć, szukając bardziej usprawiedliwień aniżeli wyjaśnienia trudnych problemów.

Książka adresowana jest do wszystkich, którzy chcą zrozumieć jak skutecznie zarządzać ryzykiem finansowym i ograniczać straty w coraz bardziej złożonym świecie finansów: osobistych, lokalnych, regionalnych i globalnych.

Spis treści:

Wstęp

Rozdział 1. Praktyczne aspekty ryzyka finansowego rozpatrywane w międzynarodowym kontekście

- 1.1. Wprowadzenie
- 1.2. Odwieczne marzenia globalnego, regionalnego i krajowego inwestora/spekulanta: między wolnością, bezpieczeństwem, chciwością, ignorancją, strachem i zaufaniem
- 1.3. Strategie działania wielkich inwestorów w czasie kryzysu – Warren Buffett
- 1.4. Innowacje a globalny sukces finansowy – studium przypadku: Steve Jobs
- 1.5. Brak jednoznacznego stanowiska co do roli i wpływu autorytetów na decyzje podejmowane przez inwestorów
- 1.6. Spektakularne sukcesy ludzi biznesu w warunkach kryzysu – studium przypadku: John Paulson zarządzający trzecim co do wielkości towarzystwem funduszy hedgingowych o wartości ponad 35 mld dol. (stan w połowie roku 2011)
- 1.7. Istota systemowych trudności w zarządzaniu ryzykiem finansowym: upadek LTCM jako symbol globalnej lekcji pokory wobec złożoności świata finansów
- 1.8. Zarządzanie ryzykiem a metoda VaR (Value at Risk)
- 1.9. Strategie inwestycyjne osób kojarzonych wyłącznie ze światem literackim – studium przypadku: Wieszczyk Juliusz Słowacki jako gracz giełdowy

Rozdział 2. Dywersyfikacja źródeł kapitału na rozwój a zarządzanie ryzykiem finansowym

- 2.1. Wprowadzenie

- 2.2. Giełda jako najbardziej pożądane źródło informacji o stanie gospodarek i ryzyku finansowym
- 2.3. Historyczny kontekst kształtowania się polskiego rynku kapitałowego
- 2.4. Bezprecedensowy spadek zaufania do gry na giełdzie – studium przypadku: Niemcy
- 2.5. Asymetria władzy i wiedzy między bankierami inwestycyjnymi a inwestorami i drobnymi graczami na rynku: bańka internetowa 1997–2001
- 2.6. Zapomniane doświadczenia inwestorów sprzed 10 lat: Warren Buffett ostrzega przed kolejną bańką spekulacyjną w 2011 (?) (2012 (?), zagrażającą inwestorom ze strony serwisów społecznościowych: Facebooka i Twittera
- 2.7. Źródła finansowania działalności gospodarczej rozpatrywane w kontekście ryzyka właścicieli kapitału inwestujących w obrocie pozagiełdowym
- 2.8. Różnice między finansami „zachodu” a finansami „wschodu” – studium przypadku: Książę Al Waleed Bin Talal Bin Abdul Aziz Al Saud – arabski Buffet
- 2.9. Rodzinny kapitalizm w wydaniu islamskim – studium przypadku: SAUDI BIN LADIN GROUP (SBG)
- 2.10. Psychologiczne aspekty procesów decyzyjnych na rynkach finansowych: Studium przypadku maklera N. Leeson oraz wyniki badań J.M. Coates’a (Cambridge) i A. Lo (MIT) na temat współdziałania układu hormonalnego i mózgu człowieka w podejmowaniu decyzji finansowych

Rozdział 3. Fundamentalne pytania dotyczące powtarzalności afer finansowych, rozpatrywane w kontekście gry interesów na rynkach kapitałowych

- 3.1. Najsztywniejsze oszustwa finansowe wykryte w ostatnim pięcioleciu: 2006–2010
- 3.2. Systemowe słabości instytucji nadzoru finansowego a ryzyko inwestorów – studium przypadku: BMIS
- 3.3. Próba zidentyfikowania przyczyn zмовy milczenia na temat wątpliwości co do legalności działań Bernarda Madoffa – studium przypadku: Harry Markopolos oraz reakcja SEC
- 3.4. Ułomności instytucji nadzoru wewnątrz korporacyjnego – europejska wersja globalnego skandalu finansowego – studium przypadku: Societe Generale – największa strata transakcyjna w historii bankowości
- 3.5. Pytania stawiane przez specjalistów od zabezpieczeń komputerowych wykorzystywanych w zarządzaniu ryzykiem
- 3.6. Oszukiwanie inwestorów jako problem wielokulturowy – studium przypadku: Satyam Komputer Services – B. Ramalinga Raju (Indie)
- 3.7. Możliwości i ograniczenia w ustaleniu granicy między intuicyjnymi a przestępczymi zachowaniami na giełdzie – studium przypadku: miliarder Raj Rajaratnam

Rozdział 4. Mikroekonomiczne aspekty ryzyka finansowego związanego z wiarygodnością sprawozdań finansowych, tworzonych w ramach rachunkowości przedsiębiorstw i instytucji

- 4.1. Systemowe źródła ryzyka użytkowników informacji zawartych w sprawozdaniach finansowych
- 4.2. Istota ryzyka związanego z wyceną bilansową
- 4.3. Dwudziestolecie problemu „Mark-to-Market accounting” jako przykład bezwładności systemowej w dążeniu do zwiększenia stopnia wiarygodności wyceny bilansowej
- 4.4. Międzynarodowe aspekty „Mark-to-Market Accounting” rozpatrywane na tle brytyjskich osiągnięć w dążeniu do zwiększenia wiarygodności sprawozdań finansowych
- 4.5. Centralne miejsce „Mark-to-Market Accounting” w dyskusjach na temat regulacji rynku pod wpływem kryzysu 2008–2009
- 4.6. „Mark-to-Market Accounting” w ocenie osób bezpośrednio zaangażowanych w biznesie
- 4.7. Decyzje amerykańskiej Rady Standardów Rachunkowości Finansowej – FASB – zmieniające podejście do „Mark-to-Market accounting” – kwiecień 2009
- 4.8. „Mark-to-Market Accounting” a zmiany w zasadach wyceny instrumentów finansowych proponowane przez londyńską Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości – IASB – lipiec 2009 roku
- 4.9. Stanowisko Noblisty G. Beckera (1992) dotyczące „Mark-to-Market Accounting”(kwiecień 2009)
- 4.10. Ryzyko finansowe rozpatrywane w międzynarodowym politycznym kontekście
- 4.11. Ponadpartyjna komisja powołana przez Kongres USA, dla zbadania przyczyn kryzysu 2008–2009: THE FINANCIAL CRISIS INQUIRY COMMISSION (FCIC)

Rozdział 5. Międzynarodowe wysiłki skierowane na zwiększenie wiarygodności sprawozdań finansowych, a zatem także zaufania inwestorów do rynków finansowych, podejmowane przy założeniu ciągłości procesów o historycznym znaczeniu

- 5.1. Wprowadzenie
- 5.2. Przedpola rachunkowości międzynarodowej
- 5.3. Definiowanie rachunkowości międzynarodowej w latach 70. XX wieku
- 5.4. Podejście do rachunkowości międzynarodowej w latach 90. XX wieku
- 5.5. Rola IASC w standaryzacji zasad rachunkowości finansowej – etapy rozwoju

- 5.6. Wątpliwości towarzyszące umowie między IASB a FASB
- 5.7. Perspektywy rozwoju rachunkowości międzynarodowej rozpatrywane na tle dotychczasowego dorobku organów ustalających standardy – wiek XX i pierwsza dekada XXI wieku
- 5.8. Zakończenie

Rozdział 6. Kierunki zmian w nadzorze finansowym po kryzysie 2008–2009

- 6.1. Struktura nadzoru nad działalnością rynku finansowego w Polsce
- 6.2. Pokryzysowe reakcje polskiej Komisji Nadzoru Finansowego w latach 2008–2011: wybrane problemy rozpatrywane w kontekście międzynarodowym
- 6.3. Różnice w podejściu do finansowych problemów światowej gospodarki: USA kontra UE
- 6.4. Fundamentalne znaczenie nadzoru finansowego we wczesnym rozpoznaniu ryzyka związanego z agresywną inżynierią finansową – studium przypadku: Northern Rock
- 6.5. Podstawy ustalania wysokości pakietu pomocowego dla banków amerykańskich – studium przypadku: Neel Kashkari
- 6.6. Dalekosiężne negatywne skutki tworzenia przez polityków alternatywnych instytucji finansowych i trudności w ich nadzorze/likwidacji – studium przypadku: Freddie Mac i Fannie Mae (USA)
- 6.7. Podstawy nowotworzonych międzynarodowych regulacji finansowych

Rozdział 7. Trudności w skutecznym reformowaniu nadzoru korporacyjnego rozpatrywane w kontekście bezwładności systemowej

- 7.1. Wprowadzenie
- 7.2. Ponadczasowa wartość brytyjskich osiągnięć w reformowaniu nadzoru korporacyjnego w spółkach giełdowych w latach 80. XX wieku
- 7.3. Pogwałcenie wszelkich reguł w zarządzaniu ryzykiem: studium przypadku – Dział produktów finansowych American International Group (AIG)
- 7.4. Bezwładność i bezradność systemowa w reformowaniu nadzoru korporacyjnego – studium przypadku: upadek Enrona, amerykańskiego giganta energetycznego
- 7.5. Reakcje rządu federalnego USA na spektakularne upadki spółek giełdowych – „REGULOWAĆ KONTROLOWAĆ – KARAĆ”: SARBANES-OXLEY ACT (SOX)
- 7.6. Europejska wersja skandalu korporacyjnego: bankructwo Parmalatu – największe oszustwo finansowe w historii Europy
- 7.7. Bezradność systemowa w ograniczaniu przestępstw finansowych – studium przypadku: globalna spółka audytorska ERNST@YOUNG
- 7.8. Reakcje Unii Europejskiej – dokument Federation des Experts Comptables Europeens (FEE): „Risk management and Internal Control in the EU”

Zakończenie